

Puntdevista 81. L'educació s'ha d'adaptar als interessos de l'educand... (?) (14/12/2020)

Aquest ha estat un dels axiomes pedagògics per als qui es consideren hereus dels moviments renovadors de l'Escola Nova, que a principis del segle XX varen posar el coneixement i respecte pels infants en el lloc central de l'educació. I naturalment que en el procés educatiu aquests condicionants han de ser presents, tant per respecte a la dignitat humana com per aconseguir l'eficàcia mateixa de l'educació.

El problema sorgeix quan algú es cregui la literalitat de l'afirmació del títol, fins al punt que siguin solament els desitjos (interessos) de l'educand els que regeixin el procés educatiu, tant pel que fa als objectius com als continguts i activitats educatives. La raó és molt clara. Els anomenats "interessos" del educand no és quelcom innat, sinó adquirit i desenvolupat precisament com a fruit de la interacció amb el medi.

Convé recordar que l'interès per aprendre, per enriquir-se intel·lectualment solament sorgeix quan es tenen satisfets uns altres grups d'interessos, com els de seguretat física i afectiva, com el ser acceptat pels altres, segons una coneguda piràmide motivacional que va popularitzar l'estatunidenc Abraham Maslow a mitjans del segle passat. Per tant, a menys que tinguem un concepte tan ampli de l'educació que abastés des de les necessitats físiques fins a les afectives i interpersonals, no podríem mantenir que s'ha d'adaptar a les necessitats del subjecte educand.

Si ens centrem en l'educació com el conjunt d'informacions, habilitats i actituds que proporciona un sistema educatiu, sigui formal o no formal, és a dir, dins i fora de les institucions escolars, advertirem que parteix d'interessos que podríem considerar inicials, per introduir progressivament altres interessos, coherents amb el programa educatiu del què es tracti. I és que no es pot tenir interès per allò que es desconeix, sigui en contingut, utilitat, transcendència per la vida personal i social ... Per això, l'educació sistemàtica ha d'obrir els camps dels interessos del subjecte educand oferint-li nous coneixements, que el motivaran (interessaran) vers ells.

Centrem-nos en l'habitual queixa de molts docents, especialment de secundària, quan diuen que hi ha alumnes als quals no els interessa res ... referint-se a res d'allò que els ofereix l'ensenyament escolar. Què hauria de fer l'escola si simplement s'adaptés als interessos d'aquests alumnes? Sense comentaris. Doncs en aquesta situació, admetent la dificultat que suposa, l'escola, l'educació institucionalitzada, el primer que ha d'intentar és motivar els alumnes vers els aprenentatges que els ofereix, despertant nous interessos precisament. D'altra manera, el sistema educatiu es limitaria a donar resposta a les preocupacions, als interessos, que els alumnes han construït a partir de les influències rebudes fora de l'escola; i aleshores sí es confirmaria l'acusació que alguns li fan de ser un simple reproductor de l'estructura social, en perjudici dels desfavorits, situats en ambients poc motivadors vers els desenvolupament intel·lectual i del conjunt de la personalitat.

El títol que hauríem de procurar instal·lar com a substitutiu de l'inicial és: "L'educació ha de fomentar els interessos que condueixen al desenvolupament ple i òptim de la persona educand". I és que motivar vers l'aprenentatge és tant important com facilitar l'aprenentatge. Perquè l'aprenentatge resulta efectiu quan va associat a situacions afectivament positives, i així també hi ha la garantia de continuïtat, de seguir aprenent encara que no hi hagi la pressió directa dels docents. Aquesta és la base del tan desitjat aprenentatge permanent o aprenentatge al llarg de la vida.

Algú pot dir que l'escola, l'institut, la universitat, no són teatres, ni centres d'atraccions per fer-ne comèdia, considerant que això de motivar pertany a l'àmbit de la comèdia teatral. I al respecte cal dir que, deixant de banda la dignitat que té la professió d'actor, sempre que estem i interactuem amb els altres representem un paper, i això ho saben bé tots els professionals que actuen directament amb persones. D'altra banda, motivar els alumnes forma part de la professionalitat docent i es pot aconseguir de moltes maneres, entre les quals hi ha la justificació dels aprenentatges, la seva utilitat, la seva importància i transcendència social, etc., de la mateixa manera que en certs moments es pot recórrer a l'humor, a les vivències personals, a la utilització de recursos audiovisuals, ... I sabent que fent tot això no sempre s'aconsegueix la motivació i consegüent aprenentatge, però si no es fa ....

Jaume Sarramona

(www.sarramona.net)

Nota: Cada docent sabrà trobar maneres de motivar els seus alumnes, si s'ho proposa. Com a exemple, en un diari digital (elnacional.cat (29/11/2020) es mostrava com un professor de l'ESO de Ciències Socials acompanyava les qualificacions escolars amb un dibuix de l'estil *Star Wars* i una valoració escrita en castellà. Segurament així motiva els alumnes vers la seva matèria, però potser no els motiva a emprar el català en les seves converses quotidianes. I és que l'interès, es fomenta, com dèiem.